

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003466

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соловійова Тетяна Олександрівна

2. Tetiana O. Soloviova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0516-7398

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія

Дата захисту: 29-08-2022

Спеціальність за освітою: 035 Українська мова та література

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 148

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.27, 16.21.61, 16.21.29

Тема дисертації:

1. Типологія та прагматика прецедентних феноменів в українськомовному політичному дискурсі 2014–2019 рр.
2. Typology and pragmatic of precedent phenomena in the Ukrainian-speaking political discourse of 2014–2019.

Реферат:

1. Наукову працю присвячено аналізу прецедентних феноменів українськомовного політичного дискурсу, до яких уналежнюємо одиниці лінгвістичного та когнітивного поля, добре відомі представникам певної спільноти (світової, національної, соціальної), часто відтворювані в мовленні, значення яких нетотожне сукупності значень його компонентів. Актуальність дисертаційної роботи зумовлена тим, що дослідження інтертекстуальності й одиниць її актуалізації, зокрема й прецедентних феноменів, в українському політичному дискурсі переламного періоду уможливорює окреслення новоутворених політичних світоглядних когнітивних моделей в українській національній свідомості; виокремлення тенденцій їх розвитку й взаємодії суспільно-політичних процесів і процесів національної самоідентифікації. Тексти політичного дискурсу наскрізно просякнуті явищем інтертекстуальності, що функціонує як у віртуальному, так і в реальному просторі. З одного боку, інтертекстуальність слугує своєрідним ланцюгом, здатним поєднувати політичні тексти, обставини, ситуації, імена в певні когнітивні моделі в межах суспільної

свідомості, формуючи світоглядні політичні системи як суспільних груп, так і окремих індивідів. З іншого, – засоби інтертекстуальності, зокрема й прецедентні феномени, є потужними інструментами впливу на реципієнта під час будь-якої політичної комунікації. Мета роботи – здійснення аналізу тенденцій сучасного українськомовного політичного дискурсу крізь призму дослідження типологічно-генетичних, функційно-прагматичних особливостей прецедентних феноменів як найбільш значенневих і містких когнітивно-комунікативних лінгвістичних одиниць. Наукова новизна запропонованої праці полягає в тому, що в ній вперше здійснене системне лінгвістичне дослідження сучасного українськомовного політичного дискурсу крізь призму характеристик його найбільш ємкісних лінгвістичних одиниць – прецедентних феноменів; виявлено й окреслено типологічно-генетичні ознаки прецедентних одиниць українського лінгвокогнітивного простору; визначено функційно-прагматичні особливості актуалізації прецедентних феноменів різних типів в українській політичній комунікації; поглиблено лінгвістичні та лінгвополітологічні знання про український політичний дискурс, його структуру, жанрову парадигматику й основні тенденції розвитку. До наукового обігу введено нові парадигматичні системи й обґрунтовано новітні поняття, здатні розширити й поглибити подальші розробки прецедентного тезаурусу й політичного дискурсу.

2. The thesis is a study of precedent phenomena of the post-revolutionary Ukrainian-speaking political discourse. The precedent phenomena are viewed as units of linguistic and cognitive fields, which are well-known among the members of some social group (world, national, particular group) and can be reproducible in speech; the meaning of these units isn't identical to the set of the components included. The topicality of our research is conditioned by the fact that exploration of the intertextuality and its units, like precedent phenomenon, in the post-revolutionary Ukrainian-speaking political discourse makes possible: 1) to determine newly formed political worldview cognitive models in the Ukrainian national consciousness; 2) to identify the trends of their development and interaction of socio-political processes and processes of national self-identification. The texts of political discourse are permeated with the phenomenon of intertextuality, which functions in both virtual and real space. On the one hand, intertextuality serves as a kind of chain that is capable of combining political texts, circumstances, situations, names into certain cognitive models within the social consciousness, – therefore forming worldview political systems of social groups and individuals. On the other hand, the instruments of intertextuality, including precedent phenomena, are powerful tools to influence the recipient in any political communication. The research is aimed at analyzing the tendencies of the modern Ukrainian-speaking political discourse through the exploration of typological, genetic, functional and pragmatic features of precedent phenomena as the most meaningful communicative, cognitive, lingual units. The novelty of the research is that at first, the systematic linguistic exploration of the modern Ukrainian-speaking political discourse through the characteristics of its most capable lingual units – the precedent phenomena – can be observed. We revealed and described typological and genetic features of the precedent units that are realized in Ukrainian lingual and cognitive space. The functional and pragmatic peculiarities of the actualization of different types of such units in Ukrainian political communication are defined. The research further deepens linguistic and political knowledge about Ukrainian political discourse, its structure, its genre paradigm and the main developing tendencies. We introduce new classification systems and justify the latest concepts, that can expand and improve further explorations of the precedent thesaurus and political discourse.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Соловйова Т. О. Модифікаційні процеси в семантично-аксіологічній структурі політичних прецедентних феноменів сучасного українськомовного дискурсу. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. Budapest, 2021.
- Соловйова Т. О. Розбудова теорії політичної лінгвістики в українському науковому просторі. Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2018. Вип. 18. С. 75–88.
- Соловйова Т. О. Прецедентні ергоніми в українськомовному політичному дискурсі постреволюційного періоду. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32 (71) № 6. С. 48–52.
- Соловйова Т. О. Прецедентні топоніми та хрононіми в сучасному політичному дискурсі. Закарпатські філологічні студії. 2021. Вип. 20. С. 18–23.
- Соловйова Т. О. Вимір вербалізованих типів прецедентних феноменів у теледебатах (на матеріалі дебатів П. Порошенка та В. Зеленського). Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. Вип. 19. С. 109–128.
- Соловйова Т. Змістовно-типологічний аспект прецедентних висловлень в українському політичному дискурсі (на матеріалі дебатів П. Порошенка та В. Зеленського). Філологічний часопис : науковий журнал. Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. Вип. 2 (14). С. 93–99.
- Соловйова Т. О. Особливості жанрової парадигматики сучасного українського політичного дискурсу. Мова та культура у просторі новітніх технологій: проблеми сучасної комунікації : матеріали конференції. Київ, 2020.
- Соловйова Т. О. Аксіологічна функція гасел політичних сил президентської виборчої кампанії 2019 року в Україні. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри : матеріали конференції : зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2020. С. 140–143.
- Soloviova T. The features of the learning of political linguistics at higher education institutions. International Conference "History, Theory and Methodology of Teaching". Освітній вимір. Кривий Ріг, 2020. Вип. 3 (55). С. 217–232.

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали; методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U103108

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колоїз Жанна Василівна

2. Zhanna V. Koloiz

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3670-2760

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Корольова Валерія Володимирівна

2. VALERIIA V. KOROLOVA

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Науки, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сюта Галина Мирославівна

2. Galyna M. Siuta

Кваліфікація: д.філол.н., с.н.с., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3273-1644

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут української мови Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 21569266

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Білоконенко Людмила Анатоліївна
2. Liudmyla A. Bilokonenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9329-1852

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шарманова Наталя Миколаївна
2. Natalia M. Sharmanova

Кваліфікація: к.філол.н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4820-3619

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мішеніна Тетяна Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мішеніна Тетяна Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Данченко Тетяна Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна